

Chexbres – Hommage aux vignerons vaudois de Chabag

Inauguration du Chariot Tardent, dimanche 30 juin, sur la place du Cœur d'Or

Valentine Krauer | Dans le numéro du 11 février, nous relations l'épopée des familles de Chexbres et Rivaz, parties en char à cheval, pour trouver une vie meilleure en plantant de la vigne sur les bords de la mer Noire, à Chabo, village de Bessarabie. C'était en juillet 1822. Deux cents ans plus tard, à l'emplacement de la fontaine où s'abreuverent les chevaux de cet intrépide convoi, Jean-Marc Bovy, président du comité d'organisation, anime la cérémonie d'inauguration du Chariot Tardent. Cette œuvre stylisée de l'artiste lucernois Hugo Schaer est dédiée au fondateur de la colonie, le botaniste et enseignant veveysan Louis-Vincent Tardent. Aujourd'hui, cette région d'Ukraine continue à cultiver de la vigne. Giorgi Lukuridze, directeur du vaste domaine viticole de Chabo (surface égale à Lavaux) évoque avec gratitude le savoir-faire transmis par les vignerons suisses. Grâce à eux, des millions de bouteilles d'un vin largement médaillé, sont vendues du Japon au Brésil. En symbole de sa reconnaissance, Giorgi Lukuridze a offert quelques plants du cépage utilisé chez eux, le Telti Kuruk (queue de renard),

plantés tout à côté du chariot. Pour imaginer ces familles «aguillées» sur leurs chariots, évoquant cet avenir aventureux, il faut se souvenir qu'ils parlaient en patois vaudois, dialecte régional du francoprovençal. Le groupe de musique Lo Tian 4tet nous plonge dans les sonorités de notre langue d'antan en jouant tout au long de la cérémonie des airs au swing magnifiquement mené par des musiciens de talent. Lo Tian 4tet est une formation née en 2013 sous l'impulsion de Lo Tian, un musicien de Puidoux qui allie l'amour du rythme et du patois en composant ces chansons dans «noûtron leinvouâdzô». Le chanteur lit un poème de Marie-Louise Goumaz, mère érudite des mainteneurs du patois... « se sant einmodâ, du tsi no tant qu'à Chabò, avoué grô de corâdzô et noûtron leinvouâdzô... » (*Ils se sont mis en route, de chez nous jusqu'à Chabo, avec beaucoup de courage et notre langage*). Ces quelques vers lui inspirent une chanson composée pour l'occasion. La cérémonie se termine par un verre de Telti Kuruk, offert à chaque convive. La place du Cœur d'Or est la première à rendre hommage à ces gens de la terre qui eurent le courage de quitter leurs racines pour en planter d'autres loin là-bas et y semer des graines de savoir-faire et de patois. « A clliaô crânè dzein : RESPET » (*à ces crânes gens : respect*).

Chariot Tardent, créé par Hugo Schaer et plants de vigne Telti Kuruk

Extrait du site web du journal "La Liberté"

30.06.2019

Chexbres: un monument dédié aux vignerons du tsar inauguré

30.06.2019

Près de 200 ans après l'émigration de vignerons vaudois au bord de la mer Noire en Russie, un monument a été inauguré dimanche à Chexbres (VD). Il est dédié à la mémoire du fondateur de la colonie de Chabag, le viticulteur et botaniste Louis-Vincent Tardent.

En 1922, des vigneron vaudois se sont rendus sur les bords de la mer Noire, près d'Odessa. Ils ont créé la colonie suisse de Chabag, après un périple de 3 mois et demi à bord de chars tirés par des chevaux qui ont traversé l'Europe via St-Gall, Munich, Vienne, Brno sur 2000 kilomètres et des routes cahoteuses.

Le tsar de Russie Alexandre 1er leur avait accordé des terres conquises sur les Ottomans. La colonie viticole a subsisté jusqu'en 1942 au moment de l'arrivée de l'Armée rouge, a raconté Jean-Marc Bovy, président de l'association Louis-Vincent Tardent, dimanche lors de l'inauguration.

Jusqu'à aujourd'hui, aucun témoignage concret n'existait en Suisse pour rappeler cet épisode unique dans l'histoire, alors qu'un musée raconte l'épopée des vignerons de Lavaux à Shabo (anciennement Chabag) en Ukraine.

Symbole du grand départ

Pour témoigner de leur entreprise courageuse, un chariot stylisé dû au talent de l'artiste lucernois Hugo Schaer a été installé au coeur de Chexbres. Il symbolise le grand départ, les êtres chers que l'on quitte, les biens que l'on prend avec soi, comme une bible ou une carabine.

Le monument se situe en face de la maison de commune, à l'endroit où le convoi de huit chars s'est arrêté pour emmener le municipal et vigneron de Chexbres Jean-Louis Guerry et sa servante Albertine Légeret. C'est là que les chevaux du premier convoi se sont arrêtés pour s'abreuver, juste après leur départ de la Place du Marché à Vevey, lieu emblématique de la Fête des Vignerons.

Anniversaire dans deux ans

Aujourd'hui, même si le domaine de Shabo, qui couvre une surface égale au Lavaux, s'est modernisé, il s'inspire toujours des méthodes suisses de l'époque, a expliqué Giorgi Iukuridze, directeur de Shabo-Wine, venu pour l'occasion. Il ne repartira pas les mains vides, puisqu'il emporte des plants de chasselas, qui avaient disparu en 1942, avec l'arrivée des Soviétiques.

Depuis 2012, le domaine a gagné 350 médailles. Son vin est vendu dans 25 pays, du Japon au Brésil, en passant par la Suisse.

En 2022, l'anniversaire de l'arrivée des colons vaudois sera dignement fêté. Il est notamment prévu de restaurer l'église des colons de Shabo et de la transformer en centre culturel, a précisé M. lukuridze.

ATS

HISTOIRE

ARMÉE

TOUS LES TAGS

SÉLECTIONNÉS POUR VOUS

La photographie s'expose dans un jardin à Bremblens (VD)

Le Jardin de la photographie, à Bremblens-sur-Morges, accueille dès dimanche plus de

Un chalet d'alpage de l'Etivaz réduit en cendres

Vendredi, en début d'après-midi, un incendie s'est déclaré dans un chalet d'alpage

Шабо – колония швейцарских виноделов

Кстати, единственная в истории этой страны

Эмилия Назаренко ^[1]

3 июля, 2019 - 19:01

-
- [Твіт](#) ^[2]
-

^[3]

ЗАБОТЯСЬ О СОХРАНЕНИИ МНОГОВЕКОВЫХ ВИНОГРАДАРСКИХ ТРАДИЦИЙ РЕГИОНА И В ПАМЯТЬ О ШВЕЙЦАРСКИХ КОЛОНИСТАХ, В ПОСЕЛКЕ ШАБО БЫЛ СОЗДАН МУЗЕЙ ВИНА И ВИНОДЕЛИЯ И ОТКРЫТ «ЦЕНТР КУЛЬТУРА ВИНА ШАБО» (2009 Г.)

Немногие знают, что хорошо известные украинские вина марки «Шабо» находятся в теснейшей исторической связи со швейцарскими виноградарями, а поселок Шабо Белгород-Днестровского района Одесской области это бывшая швейцарская колония.

Даже большинству швейцарцев не известен этот удивительный факт из биографии своей страны. «В книгах по истории Швейцарии нет ни строчки об этом таинственном Шабо, хотя это единственная колония, которая существовала в истории Швейцарии», — справедливо отметил швейцарский журналист Оливье Грива (Olivier Grivat) в своей документальной книге «Швейцарские виноделы царя» (Les vigneron suisses du Tsar, éd. Ketty&Alexandre, 1993).

В 1822 году восемь семей швейцарских виноделов из кантона Во отправились к берегам Черного моря на Днестровский лиман осваивать полученные согласно указу российского императора Александра I, заброшенные бессарабские виноградники. По окончании русско-турецкой войны в 1812 году Бессарабия вошла в состав Российской империи и началось интенсивное заселение этой территории, так как проживавшие здесь и занимавшиеся виноградарством мусульмане покинули земли и ушли в Турцию. В 1819 г. Фредерик Сезар Лагарп, бывший учитель императора Александра I пишет из Швейцарии своему венценосному воспитаннику, что местные водуазские виноградари готовы возродить заброшенные

виноградники в Бессарабии, так как «добраться до ваших южных провинций намного легче, чем до Бразилии или Америки». В августе 1820 года, Луи-Венсан Тардан, ученый-ботаник и виноградарь из швейцарского кантона Во совершил свою первую «разведывательную» поездку к берегам Черного моря. Он обнаружил, что на землях к югу от Аккермана еще в VIII веке до н.э. выращивали виноград: на найденных древнегреческих монетах и амфорах изображались сочные виноградные гроздья, и виноградная лоза подрезалась «по-гречески» в уровень с почвой. Во времена турецкого владычества в XVI веке местное вино уже славилось за пределами Османской империи. Название местности «Шабаг» произошло от турецкого «ача-абаг», что означает «нижние сады». Именно здесь, будущий основатель швейцарской колонии выбрал место для поселения, основываясь на своих исследованиях, показавших, что местные природно-климатические условия являются идеальными для селекции винограда. «Если хотите увидеть рай на земле, лучшего места не найдёте», — писал Тардан в своих путевых заметках. Сама местность находится на «виноградной широте» — между 46° и 47° северной широты — на одной параллели со знаменитыми винодельческими районами Франции — Бордо и Бургундией.

30 ИЮНЯ 2019 ГОДА В ПОСЕЛКЕ ШЕБР (SNEHBRES) КАНТОНА ВО СОСТОЯЛОСЬ ТОРЖЕСТВЕННОЕ ОТКРЫТИЕ СИМВОЛИЧЕСКОГО ПАМЯТНИКА «ПОВОЗКА ТАРДАНА» (SHARIOT TARDENT). ЭТО ПЕРВЫЙ ПАМЯТНЫЙ ЗНАК, УСТАНОВЛЕННЫЙ В ПАМЯТЬ О ВИНОГРАДАРЯХ-ПЕРЕСЕЛЕНЦАХ

Покинув родную страну в июле 1822 года, швейцарские переселенцы в течение трех с половиной месяцев проделали 2649 км, пройдя через Баварию, Австрию, Польшу, чтобы достичь земли обетованной Шабэг до наступления зимних холодов. Официальным днем рождения швейцарской колонии считается 10 ноября 1822 года.

В обмен на опыт и трудолюбие прибывших чужеземцев — виноградарей правительство предлагало многочисленные льготы. После принесения присяги на верность императору, каждый переселенец получал 60 десятин пахотных земель и освобождался от уплаты налогов сроком на 10 лет. Такие привилегии как свобода вероисповедания, полное самоуправление и освобождение от воинской повинности стали притягивать в ново созданную колонию крестьян из немецкоязычной части Швейцарии и даже из Франции. По статистике 1886 года здесь проживало 494 человека, из которых более 250 швейцарских граждан. До 70-х годов XIX ст. Шабэг был по-настоящему политически автономной колонией со своими законами, судьями, системой школьного обучения.

В семейном кругу колонисты разговаривали на французском или немецком. В поселковой школе учили французский язык. С сезонными работниками, которые говорили на русском, молдавском, украинском или турецком, также приходилось находить общий язык. К языковому разнообразию добавлялось и религиозное. Проживая в православном государстве и в регионе, где издавна селились семьи татар-мусульман, швейцарские колонисты свято придерживались своих протестантских правил. Кроме того, франкоязычные швейцарцы были кальвинистами, а немецкоязычные — лютеранами. Пастор должен был служить религиозную мессу обязательно на двух языках. В 1847 г. был освящен протестантский храм Св. Троицы. При его постройке велись бурные дебаты о том, что следует поместить на колокольне — петуха или лютеранский крест. Мнения разделились практически поровну, и в результате было принято «соломоново» решение: поставить крест, а на нем большого расцвеченного петуха. Поистине редкий случай в церковной архитектуре.

Луи-Венсан Тардан хотел дать швейцарскому поселению название «Гельвецианополис» (Гельвеция — древнеримское название земель современной Швейцарии), но оно не прижилось. Поначалу франкоязычные швейцарцы пытались сохранить историческое турецкое название, однако из-за трудности произношения постепенно переделали его в «Шабэг» (Chabag), а затем окончательно переименовали в «Шабэг» на французский манер.

**БЛАГОДАРЯ ШВЕЙЦАРСКИМ КОЛОНИСТАМ ДВА СТОЛЕТИЯ НАЗАД В ШАБАГЕ
БЫЛИ ЗАЛОЖЕНЫ ОСНОВЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ВИНОГРАДАРСТВА И
ВИНОДЕЛИЯ ДЛЯ ВСЕГО БЕССАРАБСКОГО И АККЕРМАНСКОГО РЕГИОНОВ**

Благодаря швейцарским колонистам два столетия назад в Шабаре были заложены основы профессионального виноградарства и виноделия для всего бессарабского и аккерманского регионов. Первопоселенцы из Во привезли с собой лозу для выращивания швейцарских сортов винограда, в том числе знаменитого «Шасла» (Chasselas). Прекрасные вина, производимые колонистами, вскоре превратили Шабар в одну из самых процветающих колоний. На аккерманских и шабских плантациях выращивалось до 50 сортов винограда. В середине XIX ст. швейцарская автономная колония стала мощным, по тем временам, производительным центром. Не случайно, её девизом был девиз праздника виноделов (Fktedes Vignerons) швейцарского города Вева «Ora et Labora» (Молись и трудись).

В настоящее время в поселке Шабар работает винодельческий холдинг «Промышленно-торговая компания Шабар» с полным циклом производства (виноградарство — виноделие — реализация продукции), основанный в 2003 году. Заботясь о сохранении многовековых виноградарских традиций региона и в память о швейцарских колонистах, здесь был создан музей вина и виноделия и открыт «Центр культура вина Шабар» (2009 г.), в работе над которыми принимал активное участие швейцарский художник и скульптор Хуго Шер (Hugo Schaer). По его проекту у входа в музей сооружен монументальный фонтан «Дионисий» в честь основателя швейцарской колонии Шабар Луи-Венсан Тардана. Оригинальность конструкции заключается в том, что на мощном цилиндре из стали вырезаны сотни символов. Своеобразный «кружевной декор» представляет собой очертания различных предметов утвари, орудий труда виноградарей, фигур домашних животных и даже музыкальных инструментов — то есть всего того, что являлось неотъемлемой частью жизни швейцарских колонистов.

В их честь, 30 июня 2019 года в поселке Шебр (Chexbres) кантона Во состоялось торжественное открытие символического памятника «Повозка Тардана» (Chariot Tardent). Чтобы сохранить визуальную память-связь между швейцарским и украинским поселками, Хуго Шэр, воспроизводит декор фонтана в виде повозки на колесах. Это древнее средство передвижения символизирует дальний путь, прощание с близкими, остающимися на родине, и все те предметы, которые переселенцы брали с собой для начала новой жизни на новом неведомом месте.

Небольшой памятник расположен напротив мэрии Шебра на площади Золотого сердца.

Выступая на церемонии открытия, вице-мэр Шебра Дидье Шевалэ (Didier Chevalley) отметил, что «Повозка Тардана» это первый памятный знак, установленный в кантоне Во в память о виноградарях-переселенцах. Президент ассоциации «Тардан» Жан-Марк Бови (Jean-Marc Bovy) сказал, что потомки водуазских переселенцев, которым удалось вернуться в Швейцарию во время Второй мировой войны, бережно хранят память о своих смелых и трудолюбивых предках, но до сегодняшнего дня не было никакого конкретного свидетельства об этом уникальном факте швейцарской истории. Поэтому ассоциация выступила инициатором создания такого памятника. Приглашенный на церемонию открытия директор одесского ПТК Шабо, Георгий Иукурдзе сказал, что к 200-летию швейцарской колонии, которое будет отмечаться в 2022 году, в Шабо планируется отреставрировать бывшую протестантскую церковь. Кроме того, он привез в Шебр из Шабо лозу редкого аборигенного сорта белого винограда Тельти Куйрук, возделываемого еще с турецких времен. А из Швейцарии он увезёт с собой лозу Chasselas. Виноградники этого исконно швейцарского сорта были уничтожены в 40-х годах, когда советские войска вошли на территорию Бессарабии и Буковины. В Шабо особенно гордятся тем, что Тардан поставлял шабские вина к царскому столу в Петербург и в 1850-х годах они были отмечены международными медалями. В настоящее время шабские вина экспортируются в 25 стран мира, в том числе и в Швейцарию. Их качество отмечено 350 медалями, полученными Шабо за последние семь лет.

Эмилия НАЗАРЕНКО, Женева. Фото предоставлены автором

Газета: №116, (2019) ^[4]

-
- Твіт ^[2]
-

Source URL: https://day.kyiv.ua/ru/article/ekonomika/shabo-koloniya-shveycarskih-vinodelov?fbclid=IwAR05B8_Ukds558hvvvPMcV8IRZJofgS0JCUu2clrjOSHPSM4GQZfwUOb4A

Links

[1] <https://day.kyiv.ua/ru/profile/emiliya-nazarenko>

[2] <https://twitter.com/share>

[3] <https://day.kyiv.ua/sites/default/files/main/articles/03072019/8shabo2.jpg>

[4] <https://day.kyiv.ua/ru/arhiv/no116-2019>

Шабо – колонія швейцарських виноробів

До речі, єдина в історії цієї країни

[Емілія Назаренко](#) ^[1]

3 липня, 2019 - 18:58

-
- [Твіт](#) ^[2]
-

^[3]

ДБАЮЧИ ПРО ЗБЕРЕЖЕННЯ БАГАТОВІКОВИХ ВІНОГРАДАРСЬКИХ ТРАДИЦІЙ РЕГІОНУ І НА ЗГАДКУ ПРО ШВЕЙЦАРСЬКИХ КОЛОНІСТІВ, БУЛО СТВОРЕНО МУЗЕЙ ВІНА І ВІНОРОБСТВА Й ВІДКРИТО «ЦЕНТР КУЛЬТУРИ ВІНА ШАБО» (2009 Р.)

Небагато хто знає, що добре відомі українські вина марки «Шабо» перебувають у найтіснішому історичному зв'язку зі швейцарськими виноградарями, а селище Шабо Білгород-Дністровського району Одеської області — це колишня швейцарська колонія.

Навіть більшості швейцарців не відомий цей дивний факт із біографії своєї країни. «У книжках з історії Швейцарії немає жодного рядка про це таємниче Шабо, хоча це єдина колонія, яка існувала в історії Швейцарії», — слушно зазначив швейцарський журналіст Олів'є Гріва (Olivier Grivat) у своїй документальній книжці «Швейцарські винари царя» (Les vigneron suisses du Tsar, ed. Ketty&Alexandre, 1993).

1822 року вісім сімей швейцарських виноробів із кантону Во вирушили до берегів Чорного моря на Дністровський лиман освоювати отримані згідно з указом російського імператора Олександра I покинуті бесарабські виноградники. Після закінчення російсько-турецької війни 1812 року Бессарабія увійшла до складу Російської імперії і розпочалося інтенсивне заселення цієї території, оскільки мусульмани, які мешкали тут і займалися виноградарством, залишили землі і пішли до Туреччини. 1819 р. Фредерік Сезар Лагарп, колишній вчитель імператора Олександра I, пише із Швейцарії своєму вінценосному вихованцеві, що місцеві водузаські виноградарі готові відроджувати покинуті виноградники в Бессарабії, оскільки «дістатися до ваших південних провінцій набагато легше, ніж до Бразилії чи

Америки». У серпні 1820 року Луї-Венсан Тардан, вчений-ботанік і виноградар із швейцарського кантону Во здійснив свою першу «розвідувальну» поїздку до берегів Чорного моря. Він виявив, що на землях на південь від Аккермана ще у VIII столітті до н.е. вирощували виноград: на знайдених старогрецьких монетах і амфорах зображали соковиті виноградні кетяги і виноградну лозу підрізали «по-грецьки» у рівень із ґрунтом. За часів турецького панування у XVI столітті місцеве вино вже славалося за межами Османської імперії. Назва місцевості «Шабаг» походила від турецького «ача-абаг», що означає «нижні сади». Саме тут майбутній засновник швейцарської колонії обрав місце для поселення, ґрунтуючись на своїх дослідженнях, які підтверджували, що місцеві природно-кліматичні умови є ідеальними для селекції винограду. «Якщо хочете побачити рай на землі, кращого місця не знайдете», — писав Тардан у своїх шляхових нотатках. Сама місцевість розташована на «виноградній широті» — між 46° і 47° північної широти — на одній паралелі з славнозвісними виноробницькими районами Франції — Бордо і Бургундією.

30 ЧЕРВНЯ 2019 РОКУ В СЕЛИЩІ ШЕБР (СНЕХВРЕС) КАНТОНУ ВО ВІДБУЛОСЯ УРОЧИСТЕ ВІДКРИТТЯ СИМВОЛІЧНОГО ПАМ'ЯТНИКА «ВІЗ ТАРДАНА» (CHARIOT TARDENT). ЦЕ ПЕРШИЙ ПАМ'ЯТНИЙ ЗНАК, ВСТАНОВЛЕНИЙ НА ЗГАДКУ ПРО ВИНОГРАДАРІВ-ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

Покинувши рідну країну в липні 1822 року, швейцарські переселенці за три із половиною місяці подолали 2649 км, пройшовши через Баварію, Австрію, Польщу, аби дістатися до землі обітваної Шабаг до настання зимових холодів. Офіційним днем народження швейцарської колонії вважається 10 листопада 1822 року.

В обмін на досвід і працьовитість чужоземців-виноградарів уряд пропонував численні пільги. Після принесення присяги на вірність імператорові, кожен переселенець отримував 60 десятин орних земель і звільнявся від сплати податків терміном на 10 років. Такі привілеї, як свобода віросповідання, цілковите самоврядування і звільнення від військової повинності почали притягувати до новоствореної колонії селян із німецькомовної частини Швейцарії і навіть із Франції. За статистикою 1886 року, тут мешкало 494 особи, з яких понад 250 — швейцарських громадян. До 70-х років XIX ст. Шабаг був по-справжньому політично автономною колонією зі своїми законами, судьями, системою шкільного навчання.

У сімейному колі колоністи розмовляли французькою або німецькою. У селищній школі вивчали французьку мову. Із сезонними працівниками, які розмовляли російською, молдавською, українською чи турецькою, також доводилося знаходити спільну мову. До мовного розмаїття додавалося і релігійне. Мешкаючи у православній державі та регіоні, де справдавна селилися родини татар-мусульман, швейцарські колоністи свято дотримувалися своїх протестантських правил. Крім того, франкомовні швейцарці були кальвіністами, а німецькомовні — лютеранами. Пастор мав служити релігійну месу обов'язково двома мовами. 1847 р. було освячено протестантський храм Св. Трійці. Під час його будівництва велися бурхливі дебати про те, що слід помістити на дзвіниці — півня чи лютеранський хрест. Думки розділилися практично порівну, і в результаті ухвалили «соломонове» рішення: встановити хрест, а на ньому великого барвистого півня. Воістину, окремий випадок у церковній архітектурі.

Луї-Венсан Тардан хотів надати швейцарському поселенню назву «Гельвеціанополіс» (Гельвеція — давньоримська назва земель сучасної Швейцарії), але вона не прижилася. Спочатку франкомовні швейцарці намагалися зберегти історичну турецьку назву, проте через труднощі вимови поступово переробили її на Шаба (Chabag), а потім остаточно перейменували на Шабо на французький манер.

**ЗАВДЯКИ ШВЕЙЦАРСЬКИМ КОЛОНІСТАМ ДВА СТОЛІТТЯ ТОМУ В ШАБАЗІ
БУЛО ЗАКЛАДЕНО ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОГО ВІНОГРАДАРСТВА І
ВІНОРОБСТВА ДЛЯ ВСЬОГО БЕССАРАБСЬКОГО ТА АККЕРМАНСЬКОГО
РЕГІОНІВ**

Завдяки швейцарським колоністам два століття тому в Шабазі було закладено основи професійного виноградарства і виноробства для всього бессарабського та аккерманського регіонів. Першопоселенці з Во привезли з собою лозу для вирощування швейцарських сортів винограду, зокрема славнозісного «Шасла» (Chasselas). Чудові вина, що їх виготовляли колоністи, незабаром перетворили Шабаз на одну із найбільш процвітаючих колоній. На аккерманських і шабських плантаціях вирощували до 50 сортів винограду. У середині XIX ст. швейцарська автономна колонія стала потужним на той час продуктивним центром. Не випадково її девізом був девіз святого виноробів (Fetedes Vignerons) швейцарського міста Вевер «Ora et Labora» (Молися і працюй).

Нині у селищі Шабо працює виноробницький холдинг «промислово-торгівельна компанія Шабо» з повним циклом виробництва (виноградарство — виноробство — реалізація продукції), заснований 2003 року. Дбаючи про збереження багатовікових виноградарських традицій регіону і на згадку про швейцарських колоністів, було створено музей вина і виноробства й відкрито «Центр культура вина Шабо» (2009 р.), у роботі над якими брав активну участь швейцарський художник і скульптор Хуго Шер (Hugo Schaer). За його проектом біля входу до музею споруджено монументальний фонтан «Діонісій» на честь засновника швейцарської колонії Шабаз Луї-Венсан Тардана. Оригінальність конструкції полягає в тому, що на потужному циліндрі зі сталі вирізано сотні символів. Своєрідний «мереживний декор» є контурами різних предметів начиння, знарядь праці виноградарів, фігур домашніх тварин і навіть музичних інструментів — тобто всього того, що було невід'ємною частиною життя швейцарських колоністів.

На їхню честь, 30 червня 2019 року в селищі Шебр (Chexbres) кантону Во відбулося урочисте відкриття символічного пам'ятника «Віз Тардана» (Chariot Tardent). Щоби зберегти візуальну пам'ять-зв'язок між швейцарським та українським селищами, Хуго Шер відтворює декор фонтану у вигляді воза на колесах. Цей стародавній засіб пересування символізує далеку дорогу, прощання з близькими, котрі залишаються на батьківщині, і всі ті предмети, які переселенці брали з собою для початку нового життя на новому невідомому місці.

Невеличкий пам'ятник розташований навпроти мерії Шебра на площі Золотого серця.

Виступаючи на церемонії відкриття, віце-мер Шебра Дід'є Шевале (Didier Chevalley) зазначив, що «Віз Тардана» — це перший пам'ятний знак, встановлений у кантоні Во на згадку про виноградарів-переселенців. Президент асоціації «Тардан» Жан-Марк Бові (Jean-Marc Bovy) сказав, що нащадки водуазьких переселенців, яким вдалося повернутися до Швейцарії під час Другої світової війни, дбайливо зберігають пам'ять про своїх сміливих і працьовитих предків, але досі не було жодного конкретного свідчення про цей унікальний факт швейцарської історії. Тому асоціація виступила ініціатором створення такого пам'ятника. Запрошений на церемонію відкриття директор одеського ПТК Шабо, Георгій Лукурідзе сказав, що до 200-річчя швейцарської колонії, яке відзначатимуть 2022 року, в Шабо планують відреставрувати колишню протестантську церкву. Крім того, він привіз до Шебра із Шабо лозу рідкісного аборигенного сорту білого винограду Тельті Куйрук, що обробляється ще з турецьких часів. А із Швейцарії він повезе з собою лозу Chasselas. Виноградники цього питомо швейцарського сорту було знищено у 40-х роках, коли радянські війська увійшли на територію Бессарабії та Буковини. У Шабо особливо пишаються тим, що Тардан постачав шабські вина до царського столу до Петербурга і в 1850-х роках їх було нагороджено міжнародними медалями. Нині шабські вина експортуються до 25 країн світу, зокрема й до Швейцарії. Їхню якість відзначено 350 медалями, які Шабо здобув за останні сім років.

Емілія НАЗАРЕНКО, Женева. Фото надані автором

Газета: №116, (2019) [4]

-
- [Твіт](#) [2]
-

Source URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/shabo-koloniya-shveycarskyh-vynorobiv>

Links

[1] <https://day.kyiv.ua/uk/profile/emiliya-nazarenko>

[2] <https://twitter.com/share>

[3] <https://day.kyiv.ua/sites/default/files/main/articles/03072019/8shabo2.jpg>

[4] <https://day.kyiv.ua/uk/arhiv/no116-2019>